

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst
Jõustumise kp:	01.01.2010
Avaldamismärge:	RT I 2009, 1, 1

Advokatuuriseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus

Vastu võetud 03.12.2008

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 18. detsembri 2008. a otsusega nr 386

§ 1. Advokatuuriseaduses(RT I 2001, 36, 201; 2008, 15, 108) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 3 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 5) riigi õigusabi osutamise korraldamine ning oma liikmete kaudu riigi õigusabi osutamise tagamine;»;

2)paragrahv 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 4. Advokatuuri tegevuse õiguspärasuse tagamine

(1) Järelevalve teostamisel riigi õigusabi korraldamise üle ning riigi õigusabi jaoks eraldatud rahaliste vahendite kasutamise üle justiitsminister:

1) tunnistab seaduse või määrusega vastuolus oleva advokatuuriorgani õigusakti osaliselt või täielikult kehtetuks;

2) keelab seaduse või määrusega vastuolus oleva advokatuuriorgani toimingute sooritamise;

3) kohustab advokatuuriorganit toimingut sooritama, kui advokatuuriorgani poolt toimingute sooritamata jätmise või toimingute sooritamise viivitamine on seaduse või määrusega vastuolus.

(2) Kui advokatuur leiab, et käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–3 nimetatud justiitsministri käskkiri on õigusvastane, esitab ta selle peale halduskohtule kaebuse.

(3) Kui justiitsminister leiab, et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud küsimustes advokatuuri organi õigusakt või toiming on seadusega vastuolus, esitab ta selle peale halduskohtule protesti.

(4) Justiitsministril on õigus vaidlustada aukohtu otsuseid käesoleva seaduse § 18 lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud korras ja ulatuses.

(5) Huvitatud isik võib advokatuuri organi õigusakti või toimingute peale esitada kaebuse halduskohtule.

(6) Advokatuuri üldkogu otsuse ja protokollid ära kirjutatakse saadetakse justiitsministrile. Justiitsministril on õigus nõuda tutvumiseks ka muid advokatuuri organite dokumente ning saada advokatuuri tegevusega seotud andmeid. Justiitsministrile edastatavast dokumendist jäetakse välja advokaadi kutsesaladust puudutavad andmed ulatuses, mis on mõistlikult vajalik kutsesaladuse tagamiseks, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. Dokumendis sisalduva saladuse üle otsustab advokatuuri juhatus.»;

3)seadust täiendatakse §-ga 8¹ järgmises sõnastuses:

« § 8¹. Otsuse vastuvõtmine üldkogu kokku kutsumata

(1) Üldkogu hääleõiguslikel advokaatidel on juhatuse ettepanekul õigus vastu võtta otsuseid üldkogu pädevuses olevates küsimustes üldkogu kokku kutsumata. Sellisel juhul toimub otsustamine elektrooniliselt.

(2) Hääleõiguslik advokaat ei või ilma mõjuva põhjuseta keelduda käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korras küsimuste otsustamises osalemast.

(3) Kui otsus tehakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korras, on otsus vastu võetud, kui selle poolt on antud üle poole hääleõiguslike advokaatide häältest, kui seaduses ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korras ei saa valida advokatuuri organeid.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korras küsimuste otsustamise täpne kord sätestatakse advokatuuri kodukorras.»;

4)paragrahvides 9 ja 14 asendatakse sõnad «majandustegevuse aastaaruanne» sõnadega «majandusaasta aruanne» vastavas käändes.

5)paragrahvi 12 punkt 7¹tunnistatakse kehtetuks;

6)paragrahvi 12 punkt 12 tunnistatakse kehtetuks;

7)paragrahvi 13 lõikesse 1 lisatakse teine lause järgmises sõnastuses:

«Advokatuuri majandustegevuseks loetakse ka riigi õigusabi osutamise korraldamist ja riigieelarvest eraldatud raha kasutamist.»;

8)paragrahvi 14 lõikes 4 asendatakse sõnad «majandustegevuse aastaaruande» sõnadega «raamatupidamise aastaaruande».

9)paragrahvi 14 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (6) Justiitsministril või justiitsministri määratud isikul on õigus kontrollida riigi õigusabi osutamise korraldamist ja riigieelarvest eraldatud vahendite kasutamist, sealhulgas tutvuda sellega seotud dokumentatsiooniga ning saada selle kohta teavet. Justiitsministril on õigus kooskõlastatult advokatuuri juhatusega määrata riigi kulul audiitor advokatuuri muu majandustegevuse kontrollimiseks.»;

10)seadust täiendatakse §-ga 14¹järgmises sõnastuses:

« § 14¹. Advokatuuri tegevuse rahastamine

(1) Advokatuuri tegevust rahastatakse advokatuuri liikmemaksust. Riigi õigusabi osutamist ja korraldamist rahastatakse seaduses sätestatud korras riigieelarvest.

(2) Advokatuuri liikmemaksu määra kehtestab üldkogu suurus, mis tagab advokatuuri piisava rahastatuse.»;

11)paragrahvi 16 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

« (4) Justiitsminister võib taotleda aukohtumenetluse algatamist, kui on tekkinud kahtlus, et advokaadi tegevuses võivad ilmned distsiplinaarsüüteo tunnused seoses:

- 1) riigi õigusabi osutamisega;
- 2) tegutsemisega pankrotihaldurina.

(5) Aukohus algatab aukohtumenetluse, kui seda taotleb käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel justiitsminister või kui kohus on advokaati trahvinud või keelanud advokaadil teha menetluses avaldusi või kõrvaldanud advokaadi menetlusest või riigi õigusabi osutamisest. Aukohus ei pea aukohtumenetlust algatama, kui distsiplinaarsüütegu on aegunud või kui asja lahendamine ei ole aukohtu pädevuses.»;

12)paragrahv 17 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 17. Aukohtumenetlus

(1) Aukohtumenetlus on advokatuuri liikmele kohustuslik.

(2) Advokaadil on õigus tutvuda asja materjalidega, anda aukohtule seletusi, esitada vastuväiteid, põhjendusi ja kaalutlusi kõigi aukohtumenetluses tõusetunud küsimuste kohta, esitada taandust aukohtu liikme või protokollija vastu, kui asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses, esitada taotlusi ja tõendeid ning võtta osa tõendite vaatlusest ja uurimisest, esitada istungile kutsutud isikutele küsimusi ning saada aukohtu otsuse ära kiri. Kui advokaat jätab mõjuva põhjusega aukohtu istungile ilmumata, võib asja arutada tema osavõtuta.

(3) Aukohus võib lahendada asja kirjalikus menetluses, kui huvitatud isik ega advokaat ei ole taotlenud, et asi lahendataks suulises menetluses.

(4) Aukohus on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid omal algatusel. Aukohtu nõudel on advokaat kohustatud esitama aukohtule tema käsutuses olevad tõendid. Aukohus võib taotleda halduskohtult abi tõendite kogumiseks või nende tagamiseks. Halduskohus lahendab aukohtu taotluse kirjalikus menetluses määrusega.

(5) Aukohus lahendab distsiplinaarsüüteoasja ja teeb põhjendatud otsuse kuue kuu jooksul aukohtumenetluse algatamisest arvates. Aukohus teeb põhjendatud otsuse ka juhul, kui aukohus ei tuvasta distsiplinaarsüütegu. Mõjuval põhjusel võib aukohus pikendada distsiplinaarsüüteoasja arutamise kestust kuni kolme kuu võrra.

Distsiplinaarsüüteoasja menetlemise aja hulka ei arvestata aega, mil distsiiplinaarsüüteoasja ei ole võimalik arutada asjaolude tõttu, mis olenevad advokaadist, kelle suhtes aukohtumenetlus on algatatud.

(6) Menetletavat asja ja advokaadi isikuomadusi arvestades võib aukohus advokaadi kutsetegevuse aukohtumenetluse ajaks peatada. Kutsetegevuse peatamist aukohtumenetluse ajaks ei käsitata distsiiplinaarkaristusena.

(7) Aukohtumenetluse täpsem kord määratakse advokatuuri kodukorras. Aukohtumenetluses kohaldatakse haldusmenetluse seaduses sätestatud ulatuses, mida käesolev seadus ja advokatuuri kodukord ei reguleeri.»;

13)paragrahv 18 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 18. Aukohtu otsuse vaidlustamine

(1) Aukohtu otsuse peale võib huvitatud isik esitada kaebuse halduskohtule.

(2) Justiitsminister võib esitada aukohtu otsuse peale halduskohtule protesti, kui distsiiplinaarsüüteoasi on seotud:

- 1) riigi õigusabi osutamisega või selle korraldamisega;
- 2) pankrotihaldurina tegutsemisega.

(3) Aukohus edastab aukohtu otsused, mille peale on justiitsministril õigus esitada käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt protest, viivitamata justiitsministrile. Justiitsministril on õigus nõuda nimetatud aukohtumenetluse asjades tutvumiseks ka muid aukohtumenetluse dokumente.

(4) Justiitsminister võib esitada aukohtu otsuse peale halduskohtule protesti 30 päeva jooksul aukohtu otsuse kättesaamisest arvates.»;

14)paragrahv 19 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 19. Distsiplinaarvastutus

(1) Advokaadi ja advokaadibüroo tegevust sätestavate õigusaktide või kutse-eeetika nõuete eiramise eest võib aukohus määrata advokatuuri liikmele distsiiplinaarkaristuse, kui distsiiplinaarsüütegu ei ole aukohtumenetluse algatamise ajaks aegunud.

(2) Distsiplinaarkaristused on:

- 1) noomitus;
- 2) rahaträhv advokatuuri kasuks 1 000 kuni 250 000 krooni;
- 3) kutsetegevuse peatamine kuni üheks aastaks;
- 4) advokatuurist väljaheitmine.

(3) Distsiplinaarkaristusena kutsetegevuse peatamise aja vältel on advokaadil keelatud õigusteenust osutada ja selle osutamist vahendada või korraldada. Käesolevas lõikes nimetatud keelu rikkumise korral heidetakse advokaat advokatuurist välja.

(4) Distsiplinaarkaristust määrates arvestab aukohus muu hulgas distsiiplinaarsüüteo raskust, menetletava asja olemust ja advokaadi varasemat karistatust.

(5) Ühe distsiiplinaarsüüteo eest võib aukohus määrata vaid ühe distsiiplinaarkaristuse. Distsiplinaarkaristust määrates ei arvestata sama teo eest määratud väärteo- või kriminaalkaristust ning muu organi või ametiisiku poolt määratud distsiiplinaarkaristust. Kestev distsiiplinaarsüütegu loetakse uueks distsiiplinaarsüüteoks, kui advokaat ei lõpeta rikkumist pärast aukohtu otsuse teatavaks tegemist.

(6) Distsiplinaarkaristust ei või määrata, kui distsiiplinaarsüütegu on aegunud. Distsiplinaarsüütegu aegub kolme aasta möödumisel selle toimepanemisest. Distsiplinaarsüüteo aegumine algab alates hetkest, mil advokaat lõpetab teo toimepanemise. Distsiplinaarsüüteo aegumine peatub distsiiplinaarasja menetluse ajal aukohus ja kohtus, sealhulgas kaebuse ning apellatsioon- ja kassatsioonkaebuse esitamise tähtajal. Aukohtul on distsiiplinaarsüüteo aegumisest hoolimata õigus distsiiplinaarasja menetleda.

(7) Distsiplinaarkaristatus kustub kolme aasta möödumisel karistuse määramise otsuse jõustumisest. Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 4 nimetatud distsiiplinaarkaristus ei kustu.»;

15)paragrahvi 27 lõike 1 punktist 4 jäetakse välja sõnad «, kuulub ilma advokatuuri juhatuse loata äriühingu, välja arvatud advokaadiühingu juhatusse või nõukogusse või on välismaa äriühingu filiaali, välja arvatud välismaa advokaadiühingu filiaali juhataja, ettevõtja esindusõigust omav osanik või ettevõtja prokurist»;

16)paragrahvi 34¹ lõikes 1 lisatakse sõna «perioodilise» järele sõna «õiguslase»;

17)paragrahvi 34¹lõikesse 1 lisatakse teine lause järgmises sõnastuses:

«Täiendusõpet ei pea advokaat läbima arvestusperioodil, mil ta on kaitsnud õigusteaduse doktori- või magistrikraadi.»;

18)paragrahvi 35 lõikes 5 sõnad «§ 17 lõikes 3» asendatakse sõnadega «§ 17 lõikes 6»;

19)paragrahvi 36 lõike 1 punktist 8 jäetakse välja sõnad «, on nimetatud ilma advokatuuri juhatuse loata äriühingu, välja arvatud advokaadiühingu juhatusse või nõukogusse või on määratud välismaa äriühingu filiaali, välja arvatud välismaa advokaadiühingu filiaali juhatajaks, ettevõtja esindusõigust omavaks osanikuks või ettevõtja prokuristik»;

20)paragrahvi 36 lõikes 2 lisatakse lause lõppu sõnad «ning ajal, kui advokaadi kutsetegevus on distsiplinaarkaristusena peatatud»;

21)paragrahvi 40 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Õigusteenus peab olema õigeaegne ja asjatundlik ning põhinema asjaolude, tõendite, õigusaktide ja kohtupraktika põhjalikul uurimisel. Advokaat peab vajaduse korral koguma kliendi huvides tõendeid.»;

22)paragrahvi 40 täiendatakse lõigetega 3, 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

« (3) Advokaadibüroo kaudu või vahendusel ei või õigusteenust osutada isikud, kes ei ole advokatuuri liikmed, välja arvatud patendivolinikud käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud tingimustel.

(4) Patendivolinik võib osutada advokaadibüroo kaudu õigusteenust patendivoliniku seaduses sätestatud kutsetegevuse valdkonnas. Advokaadibüroo pidaja tagab patendivoliniku tegevuse vastavuse advokaadile esitatavatele nõuetele.

(5) Kui seaduse kohaselt võib õigusteenust osutada või isikut esindada ainult advokaat või kui isik soovib esitada nõude või kaebuse seoses advokaadi või advokaadibüroo tegevuse või tegevusetusega ning isik ise ei ole endale advokaati leidnud, leiab isiku taotluse alusel temale õigusteenust osutava advokaadi viivitamata advokaat. Kui õigusabi vajav isik ja advokaat ei lepi kokku teisiti, on advokaat õigustatud nõudma tasu vastavalt selle advokaadi teenustele tavapäraselt rakendatavale hinnale.»;

23)paragrahvi 41 lõike 2 teine lause loetakse kolmandaks lauseks ja lõiget täiendatakse uue teise lausega järgmises sõnastuses:

«Kui vandeadvokaat kinnitab esindatava poolt advokaadile antud volikirjal esindatava allkirja, siis on nimetatud kinnitamisel võrdne tähendus notariaalse kinnitamisega.»;

24)paragrahvi 45 täiendatakse lõikega 4¹järgmises sõnastuses:

« (4¹) Kutsesaladuse rikkumiseks ei peeta andmete avaldamist järelevalvet teostavale justiitsministrile pankrotihaldurina tegutsemise asjades.»;

25)paragrahvi 46 täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

« (3) Advokaadi tegevuse järele pankrotihaldurina tegutsemise asjades valvab peale advokatuuri juhatuse ka justiitsminister. Advokaat, kelle tegevuse üle justiitsminister teostab järelevalvet, on justiitsministri nõudel kohustatud esitama oma tegevusega seotud dokumendid ning andma oma tegevuse kohta seletusi.

(4) Kui riigi õigusabi saaja esitab justiitsministrile kaebuse advokaadi peale, kes osutas või osutab riigi õigusabi saajale õigusabi, siis võib justiitsminister edastada riigi õigusabi saaja kaebuse järelevalve teostamiseks advokatuuri juhatusele või taotleda aukohtult aukohtumenetluse läbiviimist.»;

26)seadust täiendatakse peatükiga 4¹järgmises sõnastuses:

«4¹. peatükk
RIIGI ÕIGUSABI

§ 64¹. Riigi õigusabi osutamise korraldamine

(1) Riigi õigusabi osutava advokaadi määrab igas riigi õigusabiga asjas advokatuuri juhatuse või juhatuse poolt määratud isik. Advokatuuri liige võib keelduda temale määratud ülesande vastuvõtmisest ja täitmisest riigi õigusabi seaduses sätestatud juhul ja korras. Advokaat ei või riigi õigusabi osutamise korraldamisel kohelda advokaati ilma tema nõusolekuta ebavõrdselt võrreldes teiste advokaatidega.

(2) Advokatuuri juhatuse peab tagama riigi õigusabi katkematu korralduse ja osutamise ning riigi õigusabi mõistliku kättesaadavuse. Riigi õigusabi korraldus ja osutamine loetakse katkematuks ja mõistlikult kättesaadavaks, kui kõikidel päevadel on tagatud menetlustoimingute õigeaegseks läbiviimiseks vajalikud

arvus riigi õigusabi osutavate advokaatide määramine ning nimetatud advokaatide poolt õigeaegselt menetlustoimingutel osalemine.

(3) Advokatuuri juhatus peab tagama, et advokaat, kes on määratud isikule riigi õigusabi osutama, osutaks isikule samas asjas õigusteenust kuni asja lõpliku lahendamiseni, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(4) Advokatuuri juhatus peab riigi õigusabiga asjade ja advokaatide poolt riigi õigusabi osutamise kohta arvestust. Arvestusperioodiks on kalendriaasta.»;

27)paragrahvi 82¹lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Juriidilise isiku juhatusse või nõukogusse kuuluv või välismaa äriühingu filiaali juhatajaks olev või ettevõtja esindusõigust omav osanik või ettevõtja prokuristikis olev (edaspidi *juhtimises osalemine*) advokaat on kohustatud end juhtimisest taandama, kui juhtimises osalemine ei sobi kokku advokaadi kutsetegevusega või advokaadi kutse-eeskõue nõuetega või kui see tekitab mõistliku kahtluse advokaadi sõltumatuses. Advokaadi osalemine juhtimises ei või takistada ega kahjustada advokaadi kutsetegevust või mainet.

(2) Advokaat peab advokatuuri juhatusele teatama juriidilise isiku või filiaali, mille juhtimises advokaat soovib osaleda. Advokaat peab advokatuuri juhatusele samuti teatama, kui ta lõpetab osalemise juriidilise isiku või filiaali juhtimises. Advokatuur peab advokaatide juhtimises osalemise kohta arvestust ning avaldab advokaadibüroode kaupa iga advokaadi kohta asjaomased andmed advokatuuri veebilehel.»;

28)paragrahvi 82¹täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

« (4) Advokaat peab 2010. aasta 10. jaanuariks teatama advokatuuri juhatusele juriidilise isiku või selle filiaali, mille juhtimises ta osaleb sõltumata sellest, kas advokaat on juhatust varem juhtimises osalemisest teavitanud.»

§ 2. Riigi õigusabi seaduse muutmise

Riigi õigusabi seaduses (RT I 2004, 56, 403; 2007, 67, 413) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 4 lõiget 3 täiendatakse punktiga 7¹ järgmises sõnastuses:

« 7¹) isiku esindamine teistmismenetluses;»;

2)paragrahvi 6 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

« (5) Teistmismenetluseks antakse riigi õigusabi sõltumata asja liigist käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud füüsilisele isikule.»;

3)paragrahvi 7 lõike 1 punkti 4 täiendatakse pärast sõna «summa» sõnadega «, samuti mõistlikud eluaseme- ja transpordikulud»;

4)paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

« (1¹) Teistmismenetluseks ei anta riigi õigusabi lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitule ka juhul, kui riigi õigusabi taotluses ei ole märgitud teistmismenetlust või kui märgitud teistmismenetlustest nähtub, et taotlejal on ilmselt vähe võimalusi oma õigusi kaitsta, või kui teistmismenetluste esitamise tähtaeg on möödunud. Riigikohus ei pea riigi õigusabi andmata jätmist põhjendama.»;

5)paragrahvi 10 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

« (5¹) Kui isik taotleb riigi õigusabi teistmismenetluseks, otsustab temale riigi õigusabi osutamise Riigikohus. Riigi õigusabi taotluse võib Riigikohtule esitada ilma advokaadi vahendusega.»;

6)paragrahvi 15 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (5) Riigi õigusabi andmise otsuses või määruses määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 8 kohane riigi õigusabi andmise viis ja riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustus vastavalt §-le 16. Otsuse või määruse ärakiri saadetakse Eesti Advokatuurile ja Rahandusministeeriumile või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutusele.»;

7)paragrahv 18 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« **§ 18. Riigi õigusabi osutaja määramine**

(1) Advokatuur nimetab viivitamata kohtu, prokuratuuri või uurimisasutuse taotlusele riigi õigusabi osutava advokaadi. Kohus, prokuratuur või uurimisasutus võib eelnimetatud taotluse esitada ka telefoni, faksi või elektronposti vahendusel, edastades hiljem advokatuurile ka käesoleva seaduse § 15 lõikes 5 nimetatud määru. Advokatuuri nimetatud advokaat kohustub asuma viivitamata riigi õigusabi osutama ja korraldama oma tegevuse selliselt, et tal oleks võimalik õigeaegselt osaleda menetlustoimingutes.

(2) Kohtul, prokuratuuril või uurimisasutusel ei ole õigust leppida advokaadiga kokku riigi õigusabi osutamises ega määrata riigi õigusabi osutavat advokaati.

(3) Riigi õigusabi osutamisel tõendab advokaadi volitust riigi õigusabi saaja esindamiseks või kaitsmiseks advokaadi kinnitus, et teda on määratud riigi õigusabi osutama. Kahtluse korral võib nõuda advokaadi nimetamise kohta kinnitust advokatuurilt.»;

8)paragrahvi 19 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Kui advokaat on asunud riigi õigusabi korras õigusteenust osutama, on ta kohustatud seda tegema kuni asja lõpliku lahendamiseni, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kui riigi õigusabi saaja taotleb seadusega vastuolus oleva huvi kaitset või kui riigi õigusabi saaja väidetakse nõue ei põhine seadusel või kui puudub protsessuaalne võimalus kaitsta riigi õigusabi saaja õigusi ja huve, piirdub riigi õigusabi osutamine sellega, et advokaat põhjendab kirjalikult nimetatud asjaolusid riigi õigusabi saajale.»;

9)paragrahvi 19 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (3) Advokaat võib advokatuuri juhatuse nõusolekul riigi õigusabi osutamise lõpetada advokatuuriseaduse § 44 lõikes 5 nimetatud alusel või juhul, kui ta on advokatuuriseaduse § 45 lõikes 5 sätestatud korras vabastatud kutsesaladuse hoidmise kohustusest. Kui riigi õigusabi osutamise lõpetamises ei ole süüdi riigi õigusabi saaja või kui advokaadi osavõtt menetlusest on seaduse järgi kohustuslik, siis nimetab advokatuuri juhatus viivitamata uue riigi õigusabi osutava advokaadi.»;

10)paragrahvi 20 lõiked 1, 2 ja 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Riigi õigusabi osutava advokaadi ja riigi õigusabi saaja kokkuleppel ning advokatuuri juhatuse nõusolekul võib asuda isikule samas asjas õigusteenust osutama teine advokaat, kes on nõus temale riigi õigusabi osutamise kohustuse üleandmisega. Sellisel juhul otsustab kohus endisele riigi õigusabi osutajale hüvitatava riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude suuruse.

(2) Kui riigi õigusabi osutajal ei ole võimalik käesolevast seadusest tulenevalt jätkata riigi õigusabi saajale õigusteenuse osutamist, esitab ta advokatuurile taotluse määrata uus riigi õigusabi osutaja. Uus riigi õigusabi osutaja määratakse taotluse alusel käesoleva seaduse §-s 18 sätestatud korras.

(3) Riigi õigusabi osutava advokaadi advokatuurist väljaarvamise või väljaheitmise või tema kutsetegevuse peatamise või advokaadi pikaajalise töövõimetuse või surma korral, samuti muul seaduses sätestatud juhul määrab advokatuur senise riigi õigusabi osutaja, riigi õigusabi saaja, kohtu, prokuratuuri või uurimisasutuse taotluse alusel või omal algatusel uue riigi õigusabi osutaja käesoleva seaduse §-s 18 sätestatud korras.»;

11)paragrahvi 20 lõige 3¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (3¹) Kohus kõrvaldab riigi õigusabi saaja taotlusele või omal algatusel määruadvokaadi riigi õigusabi osutamisest, kui advokaat on end näidanud asjatundmatuna või hooletuna. Kohus võib eelnevalt nõuda riigi õigusabi saajalt ja advokaadilt selgituse esitamist. Kohus edastab advokaadi riigi õigusabi osutamisest kõrvaldamise määruadvokatuurile aukohtumenetluse algatamiseks ning vajaduse korral uue riigi õigusabi osutaja määramiseks.»;

12)paragrahvi 21 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (3) Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise korra ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamise kaasnevate kulude hüvitamise ulatuse ja korra (edaspidi *tasude ja kulude kord*) kehtestab advokatuuri juhatus igaks eelarveaastaks, arvestades riigieelarvest selleks eraldatud vahendite suurus ja riigi õigusabi eeldatavat mahtu. Advokatuuri juhatus võib eelarveaasta kestel riigi õigusabi eest makstava tasu arvestamise aluseid, maksmise korda ja tasumäärasid ning kulude hüvitamise ulatust ja korda muuta. Advokatuuri juhatus kehtestab tasumäärad ja kulude hüvitamise ulatuse arvestusega, et riigi õigusabi oleks tagatud eelarveaasta lõpuni. Advokatuuril on kohustus tagada riigi õigusabi kohane ja katkematu osutamine ka juhul, kui riigieelarvest eraldatud rahast eelarveaasta lõpuni ei jätku.»;

13)paragrahvi 21 täiendatakse lõigetega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

« (3¹) Advokatuuri juhatus avaldab riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise korra ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamise kaasnevate kulude hüvitamise ulatuse ja korra advokatuuri veebilehel hiljemalt 15 päeva enne selle jõustumist. Advokatuuri juhatus edastab eelnimetatud korra ja tasumäärad enne nende jõustumist ka kohtutele ning uurimisasutuste ja prokuratuuri keskasutustele.

(3²) Kui riigieelarve ei ole eelarveaasta alguseks vastu võetud, eraldab Justiitsministeerium kuni riigieelarve vastuvõtmiseni iga kuu advokatuurile riigi õigusabi tasu ja kulude katmiseks ühe kaheteistkümnendiku eelmise aasta eelarve asjaomasest kulust.»;

14)paragrahv 22 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 22. Riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramine

(1) Riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks esitab advokaat riigi õigusabi andmise otsustanud kohtule, uurimisasutusele või prokuratuurile taotluse, milles märgitakse:

- 1) käesoleva seaduse § 21 lõikes 3 nimetatud tasude ja kulude korra alusel maksmisele kuuluv tasu ja hüvitamisele kuuluvad vajalikud kantud kulud koos arvutuskäiguga, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud;
- 2) riigi õigusabi osutamise käigus tehtud põhjendatud toimingud, nende tegemisele kulunud põhjendatud aeg, iga toimingu tegemise kuupäev ning toimingu algus- ja lõppkellaeg, kui riigi õigusabi tasu arvestatakse ajatasuna;
- 3) riigi õigusabi osutamise käigus tehtud põhjendatud toimingud ning iga toimingu tegemise kuupäev, kui riigi õigusabi tasu arvestatakse koondtasuna;
- 4) põhjendused riigi õigusabi osutamisel kulutatud aja, tehtud toimingute ja kantud kulude vajalikkuse ja põhjendatuse kohta.

(2) Taotlusele lisatakse advokaadi või advokaadibüroo pidaja poolt kulude kandmist tõendavad dokumendid, kui kohtul, uurimisasutusel või prokuratuuril ei ole võimalik kulude kandmist kontrollida elektroonilisel teel;

(3) Advokaat esitab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud taotluse kohtueelse menetluse lõpus ja igas kohtuastmes menetluse lõpus või vähemalt kolme kuu möödumisel viimasest riigi õigusabi tasu suuruse ja kulude hüvitamise suuruse kindlaksmääramiseks esitatud taotluse lahendamiseks. Riigi õigusabi osutamisel täitemenetluses, õigusdokumendi koostamisel või isiku õigusnõustamisel või esindamisel muul viisil esitatakse taotlus pärast õigusabi osutamise lõpetamist.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud taotluse vormi kehtestab advokatuuri juhatus. Advokaat kohustub esitama käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud taotluse elektrooniliselt. Justiitsminister võib taotluse ja selle elektroonilise esitamise kohta kehtestada täpsemad nõuded ja korra.

(5) Taotluse vormi kasutamine ja selle esitamise korra järgimine on advokaadile kohustuslik. Taotlus jäetakse läbi vaatamata, kui riigi õigusabi tasu suuruse ja kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks ei esitata vormikohast taotlust, taotluses ei ole märgitud kõiki käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt nõutud andmeid või kui taotlust ei esitata kehtestatud korras.

(6) Riigi õigusabi tasu suurus ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatus määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 21 lõikes 3 nimetatud tasude ja kulude korra alusel, mis kehtis vastava tasu maksmise või kulu hüvitamise aluseks oleva toimingu tegemise ajal, kui advokatuuri juhatus ei ole kehtestanud teisiti.

(7) Riigi õigusabi andmise otsustanud kohus, uurimisasutus või prokuratuur kontrollib advokaadi esitatava taotluse õigsust ja põhjendatust ning määrab advokaadi taotluse alusel kindlaks riigi õigusabi osutamiseks kulutatud põhjendatud aja, riigi õigusabi osutamiseks tehtud põhjendatud toimingud ning riigi õigusabi osutamise eest advokaadile maksmisele kuuluva põhjendatud tasu ja riigi õigusabi osutamisel kantud vajalikud hüvitamisele kuuluvad kulud. Eelnimetatu määratakse advokaadi taotluse alusel kindlaks kohtueelse menetluse lõpus ja igas kohtuastmes menetluse lõpus või vähemalt kolme kuu möödumisel viimasest riigi õigusabi tasu suuruse ja kulude hüvitamise suuruse kindlaksmääramiseks esitatud taotluse lahendamiseks. Käesolevas lõikes sätestatu kindlaksmääramiseks võib kohus, uurimisasutus või prokuratuur nõuda advokaadilt lisaselgitusi või -dokumente.»;

15)paragrahvi 24 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Kohtulahendi, uurimisasutuse või prokuratuuri määruse alusel riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamaksmist riigi õigusabi osutanud advokaadile korraldab advokaat. Kahtluse korral kohustub advokatuuri juhatus kontrollima riigi õigusabi tasu ja kulude põhjendatust. Advokatuuril on õigus nõuda riigi õigusabi tasu ja kulude põhjendatuse hindamiseks selgitusi advokaadilt, riigi õigusabi saajalt, kohtult, uurimisasutuselt ja prokuratuurilt ning tutvuda asja materjalidega. Kohtulahend, uurimisasutuse või prokuratuuri määrus ei vabasta advokaati vastutusest riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramise taotluses valeandmete või selgelt põhjendamatute andmete esitamise eest.»;

16)paragrahvi 25 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Pärast isikule õigusteenuse osutamise lõpetamist määrab kohus käesoleva seaduse §-s 23 ettenähtud korda järgides kindlaks riigi õigusabi saaja kohustuse hüvitada riigile täielikult või osaliselt advokaadile määratud tasu ja kulud kuni nende põhjendatud ja vajalikus ulatuses.»;

17)paragrahvi 26 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Isikult riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamõistmise otsuse või määruse saadab kohus justiitsministri määratud Justiitsministeeriumi valitsemisala asutusele.»;

18)paragrahvi 26 lõikes 3 asendatakse sõnad «Rahandusministeerium või rahandusministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutus» sõnadega «Justiitsministri määratud Justiitsministeeriumi valitsemisala asutus»;

19)paragrahvi 32 lõike 4 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 2) viia läbi advokatuuri majandustegevuse kontroll, et kontrollida riigi õigusabi osutamiseks eraldatud raha kasutamise otstarbekust ja sihipärasust;»;

§ 3. Kriminaalmenetluse seadustikus(RT I 2003, 27, 166; 2007, 66, 408) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 42 lõike 1 punktis 2 asendatakse sõnad «uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määramisest» sõnadega «uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuuri poolsest määramisest»;

2)paragrahvi 43 lõikes 2 asendatakse sõnad «uurimisasutus, prokuratuur või kohus» sõnadega «uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuur»;

3)paragrahvi 55 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Kohus taandab kaitsja määrusega omal algatusel või kohtumenetluse poolte taotlusel, kui esinevad riigi õigusabi seaduse § 20 lõikes 3¹sätetatud alused või kui kaitsja ei ole taandunud käesoleva seadustiku §-s 54 sätestatud alustel.»;

4)paragrahvi 175 lõike 1 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 4) määratud kaitsjale määratud tasu ja kulud kuni nende põhjendatud ja vajalikus ulatuses;».

§ 4. Väärteomenetluse seadustikus(RT I 2002, 50, 313; 2008, 1, 1) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 22 lõikes 3 asendatakse sõna «kohus» sõnadega «kohtu taotlusel Eesti Advokatuur»;

2)paragrahvi 22 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (4) Riigi õigusabi andmise kohta tehtud määruse koopia pannakse vääртеotoimikusse».

§ 5.Käesolev seadus jõustub 2010. aasta 1. jaanuaril.

Riigikogu esimees Ene ERGMA